

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин та туризму**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІДЕРСТВО ТА ЕФЕКТИВНІ КОМУНІКАЦІЇ

Освітній рівень	Третій (доктор філософії)	
Програма навчання	вибіркова	
Галузь знань	13	Механічна інженерія
спеціальність	133	Галузеве машинобудування
Освітньо-наукова програма	Галузеве машинобудування	
Обсяг дисципліни	3 кредити (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (30 академічних годин)	
Форма контролю	екзамен	

Викладач:

Черниш І.В., д.е.н., професор кафедри міжнародних економічних відносин та

ТУРИЗМУ

(понад 160 публікацій наукового, науково-методичного і науково-технічного характеру, з поміж яких 2 у НБД Scopus, 1 У НБД Web of Science, 80 статей у фахових виданнях)

Мета навчальної дисципліни: формування у здобувачів системи професійної компетентності (знань, прикладних вмінь та навичок) щодо використання принципів, типів, інструментів лідерства для забезпечення тривалого ділового партнерства, а також вивчення індивідуально-психологічних характеристик особистості, її мотивації та ставлення до різних складових трудового процесу, вертикальних і горизонтальних комунікацій та міжособових стосунків в контексті лідерства, тенденцій організаційного розвитку та реакцій на зміни, що дасть можливість ідентифікувати, розуміти та прогнозувати людську поведінку в процесі становлення та реалізації комунікативних процесів.

Знання та навички, надбані здобувачем при вивченні даної дисципліни, дозволять сформуванню таких ключових компетентностей як:

ЗК 5. Вирішення проблем. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 6. Робота в команді. Здатність працювати у науковому колективі, розуміючи відповідальність впливу особистих результатів на загальні результати роботи.

ЗК 8. Управлінська здатність. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Програмні результати навчання

ПРН 17. Дотримання норм міжособистісного спілкування у професійній взаємодії.

ПРН 18. Удосконалення професійного та особистісного розвитку, орієнтованості на результат та ефективності.

Завдання навчальної дисципліни: теоретична та практична підготовка здобувачів з питань обґрунтування методологічних принципів, підходів формування лідерського мислення, вивчення основних категорій лідерства; засвоєння сучасних технологій реалізації лідерства;

оволодіння методикою лідерських підходів для прийняття ефективних рішень за умов мінливого навколишнього середовища та прогнозування параметрів конкретних ситуацій; набуття навичок формування лідерських якостей, набуття навичок щодо формування ефективних команд та управління ними; вироблення умінь щодо реалізації сучасних психологічних методів та інструментів побудови ефективних комунікацій в організаціях.

Передумови для вивчення дисципліни: Вивчення дисципліни ґрунтується на знаннях, набутих здобувачами в результаті вивчення низки дисциплін загальної підготовки, а також дисциплін спеціальних циклів на попередніх етапах навчання: філософія та наукове мислення, сучасні інформаційні технології в науковій діяльності, управління науковими та інноваційними проектами, іноземна мова для академічних цілей.

Програмні результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни: здобувач повинен знати:

сутнісний зміст феномену лідерства, еволюцію відповідних теорій, їх переваги і недоліки;

особливості формування та реалізації різних стилів лідерства;

передумови ефективного лідерського впливу, основні етапи формування команди; ціннісні, критеріальні та поведінкові переваги лідера у комунікаційних процесах;

- місце людини, її особистості, індивідуальності в комунікаційних процесах, особливості організації роботи та мотивації поведінки працівника;

- основні підходи до визначення природи та типів груп в організаціях, сутність групової й міжгрупової динаміки, особливості управління груповими процесами в аспектах лідерства;

- особливості управління комунікаціями, конфліктами та стресами;

- проблеми організаційної культури й управління організаційним розвитком.

здобувач повинен вміти:

здійснювати аналіз ситуативних чинників, що обумовлюють вибір ефективного стилю лідерства в організації, обирати ефективні методи та прийоми управлінського впливу;

формувати власний імідж шляхом цілеспрямованого використання мовної культури, культури зовнішності, невербальних засобів, аксесуарів в процесі побудови та реалізації комунікацій;

визначати свій стиль лідерства, ідентифікувати й намітити план розвитку свого стилю керування командою, обирати моделі поведінки відповідно до обраного стилю лідерства та вміти реалізовувати ці моделі в процесі комунікацій за різних ситуаційних умов;

визначати готовність колективу до формування команд, формувати команди, забезпечувати їх згуртованість та ефективність;

вести дискусію й управляти аудиторією, уникати логічних помилок у суперечці й дискусії, здійснювати ділові переговори з урахуванням особливостей комунікаційної ситуації, етичних вимог та психологічних закономірностей переговорного процесу; визначати заходи щодо підготовки публічного виступу.

- аналізувати соціо-психологічне середовище в організації;

- визначати конкретні вимоги до менеджерів, соціальних груп та організації в цілому;

- застосовувати сучасні процедури розробки планів поліпшення мотиваційного клімату персоналу та прийняття управлінських рішень;

- розробляти програми організаційного розвитку на різних рівнях управління .

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний поріг рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82-89	B	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	C	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64-73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60-63	E	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою,	Середній , що є мінімально

Сума балів	Значення ЕКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
			володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	допустимим у всіх складових навчальної дисципліни
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	Низький, не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний, здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є екзамен, виконання завдань на практичних заняттях.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма за скороченим терміном навчання (3 сем.)					
	усього	у тому числі				
	л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1.						
Тема 1. Теоретичні та концептуальні засади лідерства та лідерської поведінки як соціального феномену в комунікаційних процесах	11	4	1	-	-	6
Тема 2. Комунікації та спілкування: місце та роль в сучасних процесах управління. Вербальні та невербальні комунікації	11	4	1	-	-	6

Тема 3. Сучасні теорії лідерства: сутність, зміст та аналіз сучасних підходів до феномену лідерства в комунікаційних процесах	11	4	1	-	-	6
Тема 4. Керівництво, влада та вплив як елементи лідерства	11	4	-	-	-	7
Тема 5. Лідерство як груповий процес	11	2	1	-	-	8
Тема 6. Основи управління поведінкою індивідів та мотиваційний аспект лідерства в комунікаційних процесах	12	4	-	-	-	8
Тема 7. Робота лідера в групах та командах. Внутрішньогрупова комунікація.	12	4	-	-	-	8
Тема 8. Конфлікти, стреси та шляхи їх подолання в процесі управлінських комунікацій: лідерські аспекти конфліктології	11	2	-	-	-	9
Усього за змістовим модулем 1	90	28	4	0	0	58
Усього годин	90	28	4	0	0	58

Методи контролю. Поточний контроль успішності аспірантів може здійснюватися у балах шляхом їх опитування під час лекцій, виконання самостійної роботи, тестування або в ході індивідуальних співбесід під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань аспірантів доводиться до їхнього відома на першому занятті. Присутність на лекціях не оцінюється в балах.

Підсумковий контроль – екзамен, проводиться у формі тестування та письмового опитування.

Методичне забезпечення

1. Черниш І.В., Гунченко М.В. Методичні вказівки для самостійної роботи здобувачів третього освітнього рівня (доктор філософії) з дисципліни «Лідерство та ефективні комунікації». Полтава, НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. 12 с.
2. Черниш І.В., Гунченко М.В. Методичні вказівки для до виконання практичних робіт здобувачів третього освітнього рівня (доктор філософії) з дисципліни «Лідерство та ефективні комунікації». Полтава, НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. 24 с.
3. Матеріали для проміжного і підсумкового контролю знань.
4. Правила модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни.
5. Черниш І.В., Гунченко М.В. Конспект лекцій для здобувачів третього освітнього рівня (доктор філософії) з дисципліни «Лідерство та ефективні комунікації». Полтава, НУ «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. 80 с.

Рекомендована література Базова

1. Батченко Л.В., Бондар І.С., Русавська В.А. Бізнес-комунікації в міжнародному менеджменті: навчальний посібник. Київ : Ліра-К, 2017. 304 с.
2. Бесєдін М.О., Нагаєв В.М. Лідерство: стиль, ситуація і ефективність. Основи менеджменту: Оцінно-ситуаційний підхід: Підручник: Модульний варіант. Київ: Центр навч. л-ри, 2005. С.244-267.
3. Інноваційний університет і лідерство: проект і мікропроекти - II / відп. ред. Т. В. Фініков, Р. Сухарські. – Київ: Fundacja "Instytut Artes Liberales", 2017. 460 с.
4. Лідерство у XXI столітті // Економічні проблеми XXI століття: міжнародний та український виміри : монографія / за ред. С. І. Юрій, Є. В. Савельєв. Київ: Знання, 2007. С.498-522.

5. Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера: навч. Посібник. Київ: Центр учб. л-ри, 2009. 192с.

Допоміжна

1. Артьомова Т.І. Глобальне економічне лідерство у контексті ціннісного аналізу. *Економіка України*. 2017. № 5/6. С. 123–135.

2. Бак Г.О. Лідерство транснаціональних корпорацій у світовому створенні інновацій. *Економічний часопис-XXI*. 2012. № 3/4. С. 16-19.

3. Бунік В. Свідоме лідерство: характеристика та етапи становлення. *Академія гостинності*. 2020. № 6. С. 60–65.

4. Мартиненко, М. М. Люди як елемент організації: поведінка, влада, лідерство. Основи менеджменту: підручник. Київ: Каравела, 2008. С.114-144.

5. Стиль управління та лідерство у подоланні криз. Антикризовий менеджмент: навч. посібник / Л.І. Скібіцька, В.В. Матвєєв, В.І. Щелкунов, С.М. Подреза. Київ: Центр учб. л-ри, 2014. С. 321–412.